

**Rede mr Karel Frielink
Deken van de Orde van Advocaten Curaçao
gehouden op vrijdag 23 september 2011
ter gelegenheid van de installatie
van een viertal rechters bij het
Gemeenschappelijk Hof van Justitie
van Aruba, Curaçao, Sint Maarten
en van Bonaire, St. Eustatius en Saba**

Mevrouw de President ! Excellentie ! Geachte aanwezigen !

Wat hebben Helmin Wiels, Ivar Asjes, Gerrit Schotte, Emily de Jongh-Elhage, Omayra Leeftang en u en ik met elkaar gemeen? Dat we waarschijnlijk allemaal, net als alle andere mensen op aarde, afstammen van een volk dat in een ver verleden in Afrika leefde.¹ Zo beschouwd zijn we dus allemaal broeders en zusters van elkaar. Eén grote familie, één grote mensengemeenschap, maar niet zo hecht en niet zo sterk met elkaar verbonden als velen van ons zouden willen.

In de loop van de geschiedenis zijn de verschillen toegenomen. Verschillen, bijvoorbeeld, in uiterlijk, in kleur, in taal, in religie, in cultuur, in opleiding, in welvaart en noem maar op. En met die verschillen ontstonden ook tegenstellingen: tussen arm en rijk, gelovig en ongelovig, ontwikkeld en onderontwikkeld en, op een bijzonder triest moment in de geschiedenis, ook

---

¹ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Enkele-oorspronghypothese>. Zie voor een mogelijke andere theorie: http://nl.wikipedia.org/wiki/Multiregionale_model

tussen slaaf en meester,² en tussen zwart en blank. Met name die tegenstellingen hebben diepe sporen in de geschiedenis getrokken. Tot aan de dag van vandaag zijn de gevolgen daarvan zichtbaar.

Op diverse momenten in de geschiedenis zijn pogingen ondernomen om mensen te beschermen tegen de willekeur van anderen.³ En steeds weer zijn er mensen⁴ en bewegingen geweest die getracht hebben de intrinsieke waarde en waardigheid van elk individueel mens tot uitgangspunt te nemen. Na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* aangenomen. Unaniem.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM)⁵ begint met een zeer fundamentele vaststelling, namelijk dat “*erkenning van de inherente waardigheid en de gelijke en onvervreemdbare rechten van alle leden van de mensengemeenschap grondslag is voor de vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld*”. Maar tevens is vastgelegd dat ieder mens ook plichten heeft ten opzichte van de samenleving. Alleen via rechten én plichten is de vrije en volledige ontwikkeling van ieders persoonlijkheid mogelijk.

Evenzeer fundamenteel is dat in de Universele Verklaring is vastgelegd dat een ieder aanspraak op al deze rechten en vrijheden heeft, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status (art. 2 lid 1 UVRM). Zodra de overheid beleid of

---

² Het beeld van slavernij als Westerse misdaad van de 16e tot de 19e eeuw is niet volledig. Slavernij bestaat namelijk minstens zolang als de geschiedschrijving. Het Oude Egypte, Oude Griekenland, de Romeinen, maar ook modernere Afrikaanse en Arabische culturen maakten en maken veelvuldig gebruik van slaven. Slavernij kwam ook in de Chinese, Indische en Amerikaanse indianenculturen voor. Zie: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Slavernij>. Zie ook http://www.historischnieuwsblad.nl/00/hn/nl/0/artikel/6935/Slavernij_op_Cura%C3%A7ao.html.

³ Denk bijvoorbeeld aan de *Magna Carta* van 1215 in Engeland (<http://www.middle-ages.org.uk/magna-carta.htm>) en de *Verklaring inzake Rechten van de Mens en van de Burger* van 1789, opgesteld door de Franse markies de La Fayette (http://nl.wikipedia.org/wiki/Verklaring_van_de_rechten_van_de_mens_en_de_burger).

⁴ Vgl. John Locke, *Two Treatises of Government* (Over het Staatsbestuur) uit 1690.

⁵ De *Universele verklaring van de rechten van de mens* is een verklaring die is aangenomen door de Algemene vergadering van de Verenigde Naties (10 december 1948), om de basis- of grondrechten van de mens vast te leggen. De Universele verklaring is van grote betekenis als algemene morele en juridische standaard. Zie daarover: http://www.humanistischecanon.nl/mensenrechten/universele_verklaring_van_de_rechten_van_de_mens.

wetgeving voorstelt waarin ten aanzien van de fundamentele rechten en vrijheden nu juist wel een onderscheid op basis van deze criteria wordt gemaakt, is er reden tot zorg.

Ik zal met u enkele bepalingen uit deze Universele Verklaring bespreken en aan de hand van enkele recente voorbeelden uit de Curaçaose praktijk onderzoeken of deze bepalingen bij ons wel in voldoende mate worden nageleefd.

Al vele maanden reageren (sommige) politici en maatschappelijke groeperingen heftig op elkaar. Ruw en onheus taalgebruik wordt daarbij niet gemeden. Persoonlijke aanvallen, dreigementen en intimidatie zijn een alledaags verschijnsel. Inhoudelijke argumenten, voor zover die al worden aangedragen, gaan verloren in het verbale geweld. Het is dan ook een goed moment om een ieder op te roepen zich te gedragen overeenkomstig hetgeen is vastgelegd in artikel 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens: *“Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.”*

De democratie moet mijns inziens een beetje meer vrouwelijk worden. Op dit moment overheerst de machocultuur in het politieke debat. Persoonlijke aanvallen zijn eerder regel dan uitzondering. Inhoudelijke debatten worden nauwelijks of niet gevoerd. Er zijn zelfs politici die openlijk te kennen geven dat ze wat anderen te zeggen hebben niet relevant vinden, omdat zij nu eenmaal de macht hebben.

Vanwege de parlementaire onschendbaarheid die zij als Statenlid genieten voor wat zij in de Staten zeggen, is er voor sommigen kennelijk geen enkele rem: zij bestempelen organisaties zonder enige grond als crimineel⁶ en beschuldigen goedwillende zakenlieden van witwassen. Waarom grijpt de voorzitter van de Staten niet in wanneer organisaties en burgers van Curaçao zo onheus worden aangevallen? Meer dan eens heeft de Statenvoorzitter over het belang van ‘respect’ gesproken, maar daar horen ook daden bij. Wordt het bovendien niet tijd grenzen aan de parlementaire onschendbaarheid te stellen, zodat evidente uitwassen straf- en civielrechtelijk kunnen worden bestreden? Als een burger een politicus beledigt kan hij daarvoor via de rechter hard worden aangepakt, maar als een politicus vanuit de Staten een burger persoonlijk aanvalt staat de burger machteloos.

---

⁶ Zie *PS haalt fors uit naar Ctex*, Amigoe van 12 augustus 2011.

De wil van het volk zal de grondslag zijn van het gezag van de Regering, aldus artikel 21 lid 3 van de Universele Verklaring. Op 'het volk' wordt door politici te pas en vooral te onpas een beroep gedaan, maar wordt de stem van het volk wel echt gehoord? Democratie houdt niet in dat je kunt doen waar je zin in hebt met als argument dat je nu eenmaal bent gekozen.⁷ Die houding miskent ten volle dat een politicus wordt gekozen om het volk te dienen, en niet zichzelf of degenen die hij verkiest of degene die flink heeft gefourneerd om hem gekozen te laten worden.

Iedereen heeft plichten jegens de gemeenschap. Die plichten houden zekere beperkingen in van de door de Universele Verklaring toegekende rechten en vrijheden. Deze beperkingen gaan niet verder dan nodig is voor de onmisbare erkenning en eerbiediging van de rechten en vrijheden van anderen en om te voldoen aan de gerechtvaardigde eisen van moraliteit, openbare orde en algemeen welzijn in een democratische gemeenschap (art. 29 lid 2 UVRM).

Die plichten houden onder meer in dat je, zeker als politicus, zorgvuldig omgaat met een instituut als het openbaar ministerie. Een lichtvaardige beschuldiging aan het adres van het OM, namelijk dat het onderzoek in de zaak 'Bientu', dat overigens al enkele jaren loopt,⁸ is ingegeven door politieke motieven,⁹ getuigt niet van gevoel voor verantwoordelijkheid. Het getuigt van gebrek aan respect voor het OM als zodanig en voor zijn rol in de rechtsstaat. Het is bij de feiten die bekend zijn niet goed te begrijpen dat een parlementaire enquête naar het functioneren van het OM wordt voorgesteld. Dat het OM ook zaken onderzoekt waarbij mensen zijn betrokken die een band met een bepaalde politicus of politieke partij hebben is niet meer dan logisch, en rechtvaardigt op zichzelf geen parlementaire enquête. Het OM zou zichzelf bovendien diskwalificeren als het geen werk zou maken van bepaalde zaken met als argument dat de verdachten mogelijk ook relaties met de politiek hebben. Als dat het criterium zou worden, dan

---

⁷ Zie daarover ook mijn Dekenrede 'Deugdzaam leiderschap' van 24 september 2010, opgenomen in Karel Frielink en Mirto F. Murray, *Twee Curaçaose Meesters*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2011, in het bijzonder p. 97: "Mijn conclusie is dat er onvoldoende breed begrip is voor het feit dat het in een democratie eigenlijk niet gaat over meerderheden, maar over minderheden. Dat het in een democratie eigenlijk gaat om minderheden, blijkt overigens al uit het feit dat veelal de meerderheid zelf (de coalitie) is samengesteld uit minderheden. Dat gegeven alleen al noopt tot verantwoordelijkheid, bezonnenheid en tolerantie". In zijn vonnis van 26 januari 2004 (KG 13/04) in de zaak van de Amigoe en Nederlof tegen het Land de Nederlandse Antillen overweegt het Gerecht terecht: "Democratie houdt immers niet op nadat de burger, eens in de zoveel tijd, zijn stem heeft uitgebracht. Dan begint het pas".

⁸ <http://www.rnw.nl/caribiana/article/amerikaanse-tegoeden-dos-santos-toch-bevroren>.

⁹ Vgl. *Akkoord over parlementaire enquête justitie*, Amigoe van 27 augustus 2011

wordt het voor het OM in een kleine gemeenschap als die van Curaçao wel heel moeilijk om zijn taken naar behoren uit te voeren. Het OM moet als een neutrale overheidsinstantie kunnen functioneren, ook in zaken waarin de overheid, politici of vriendjes van politici zijn betrokken. In kritiek op het OM dienen politici, gelet op de scheiding der machten, terughoudend te zijn.

Artikel 12 van de Universele Verklaring luidt: *“Niemand zal onderworpen worden aan inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden, in zijn gezin, zijn tehuis of zijn briefwisseling, noch aan enige aantasting van zijn eer of goede naam. Tegen een dergelijke inmenging of aantasting heeft een ieder recht op bescherming door de wet”*.

Ik breng in herinnering dat onze minister-president bankgegevens van een particulier via de televisie aan het volk van Curaçao toonde.¹⁰ Niet alleen was dit een afschuwelijke vertoning en de functie van minister-president onwaardig,¹¹ maar deze gebeurtenis roept ook belangrijke juridische vragen op. Hoe kwam de minister-president aan deze vertrouwelijke gegevens? Van onze veiligheidsdienst wellicht? En zo ja, hoe is de veiligheidsdienst dan aan die gegevens gekomen? Heeft een medewerker van de bank die de rekening beheert deze stukken aan de minister-president of aan onze veiligheidsdienst gegeven? Is dat al uitgezocht? En minstens even belangrijk: is het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van ons als burgers van Curaçao (onze privacy) wel goed beschermd? Welk zwaarwegend maatschappelijk belang heeft de minister-president doen besluiten om privégegevens van burgers aan ons (het volk van Curaçao) te tonen? Het heeft er alle schijn van dat hier sprake is van een ernstige bedreiging van de rechtsstaat. Waar blijft de parlementaire enquête om hier de spreekwoordelijke onderste steen boven te krijgen?

Een ieder heeft het recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven (art. 19 UVRM). Dit recht omvat ook de persvrijheid. De vrijheid dus van journalisten om onbedreigd kritiek te kunnen uiten op bijvoorbeeld de regering van hun land.¹²

---

¹⁰ Zie <http://www.antilliaansdagblad.com/nl/commentaar/3211-damage-control.html>.

¹¹ Hetgeen ook geldt voor de uitspraken van de minister-president op de radio dat een lid van de directie van Aquallectra een uitzendkracht een vast contract zou hebben aangeboden, onder voorwaarde dat zij seks met hem zou hebben (zie Antilliaans Dagblad van 9 september 2011, p. 1 en 8).

¹² Zie in dat verband ook de artikelen 10 van het EVRM en 19 van het IVBPR.

Pueblo Soberano-leider Helmin Wiels heeft daar andere ideeën over. Hij is een kruistocht begonnen tegen de media die zich kritisch opstellen tegenover de regering Schotte.¹³ Wiels is een dikke maand geleden begonnen met het opstellen van een lijst van bedrijven en instanties die radiostation Radio Direct sponsoren, omdat op Radio Direct kritische geluiden zijn te horen die Wiels niet bevallen. Hij roept de bevolking op geen zaken meer met deze bedrijven en instellingen te doen. Volgens Wiels is dit een geoorloofde en normale praktijk, waarbij hij er op wijst dat dergelijke praktijken ook in Zuid-Amerika voorkomen. Er is echter geen wezenlijk verschil tussen het door een regering verbieden van bepaalde kranten of radiostations, en pogingen van een regeringspartij om bepaalde media de mond te snoeren door te trachten ze financieel kapot te maken. In beide gevallen gaat het om een aantasting van de vrijheid van meningsuiting, om een aantasting van de persvrijheid, en om een vorm van intimidatie en censuur die in een democratische rechtsstaat niet thuishoren. Het staat degene die de spelregels en basisbeginselen van de democratische rechtsstaat niet wil respecteren vrij om voor zichzelf te kiezen voor een dictatuur,¹⁴ maar deze kan niet aan Curaçao worden opgelegd. Curaçao is nog steeds een rechtsstaat en wij hebben ons allen dienovereenkomstig te gedragen.¹⁵

Journalist Dick Drayer van de Wereldomroep¹⁶ heeft zich er recent over beklagd dat na het aantreden van de huidige regering de media nauwelijks nog voor bijeenkomsten en activiteiten worden uitgenodigd, maar het moet doen met foto's en persberichten van de persoonlijke persvoorlichter van de minister-president.¹⁷ In de woorden van Drayer: *“In plaats van dat de pers de politiek controleert, controleert de politiek de pers. Onze regering bepaalt zelf met wie*

---

¹³ <http://kkc.curacao.nl/viewtopic.php?f=74&t=813>.

¹⁴ Een kenmerk van een dictatuur is dat er geen of onvoldoende scheiding van machten is; het ontbreekt aan een goed functionerend systeem van 'checks and balances'. In een dictatuur heeft de overheid de macht over of sterke invloed op: politie en justitie, de veiligheidsdienst, de media, het onderwijs, de gezondheidszorg, de commerciële bedrijvigheid, culturele instellingen en de arbeidsmarkt. In een dictatuur is een oproep, zoals die van Helmin Wiels, tot burgerlijke ongehoorzaamheid (zie Antilliaans Dagblad van 9 september 2011, p. 1) ook beter te begrijpen.

¹⁵ Wat dat betreft kan Nelson Mandela onze politici tot voorbeeld strekken. Zie de analyse van *The New York Times*: <http://www.nytimes.com/1999/05/17/opinion/south-africa-after-nelson-mandela.html?src=pm>

¹⁶ <http://www.rnw.nl/caribiana/article/opinie-twee-onvoldoendes-voor-cura%C3%A7ao>.

¹⁷ Een praktijk die blijktens rechtsoverweging 3.6 van vonnis van het Gerecht in Eerste Aanleg van 26 januari 2004 (KG 13/04) in de zaak van de Amigoe en Nederlof tegen het Land de Nederlandse Antillen reeds in 2004 werd afgekeurd.

zij praat. En ook waarover zij praat. Zo is de wekelijkse persconferentie van de ministerraad een obligate bijeenkomst geworden met ministers die geen vragen dulden over onderwerpen die niet op de door henzelf gemaakte agenda staan”.

Ieder mens heeft tegenspraak nodig (dat geldt ook voor machthebbers), ieder mens moet kritiek toestaan en moet in debat blijven. Als machthebbers niet kunnen worden tegengesproken, worden ze, zoals Montesquieu al aangaf, als vanzelf corrupt.¹⁸

Met hun vonnissen nemen rechters op een eigen wijze deel aan het debat. Maar evenzogoed zijn hun uitspraken bij tijd en wijle voorwerp van kritiek. Dat is goed en moet vooral ook zo blijven. Maar een debat moet wel over de inhoud gaan en op de kracht van argumenten worden gevoerd. En juist op dat punt schieten op dit moment teveel mensen tekort.

Namens de leden van de balie feliciteer ik u, wier installatie heden wordt gevierd, van harte. Tot uw taak behoort mede het bewaken van de rechtsstaat. En hoewel onze rechtsstaat, zoals we hebben gezien, zo af en toe kreunt en kraakt, en gebukt gaat onder wat er op hem afkomt, beschikt hij over een stevig fundament dat is ingebed in een lange historie.

Ik sluit af met een citaat uit hoofdstuk 24 van het boek van Lao Zi, *Het boek van de Tao en de innerlijke kracht*.¹⁹ Het citaat is ongeveer 2400 jaar oud:

*“Een blaaskaak staat niet sterk.
Met paraderen word je niet aanzienlijk.
Wie wil schitteren is niet glansrijk.
Pretenderen is geen verdienste.
Wie snoeft²⁰ is daarom nog niet goed.”*

Ik dank u wel!

---

¹⁸ Charles Montesquieu, *De l'Esprit des Lois* (Over de Geest der Wetten) uit 1748.

¹⁹ Lao Zi, *Het boek van de Tao en de innerlijke kracht*, Vertaald en toegelicht door Kristofer Schipper, Amsterdam-Antwerpen: Uitgeverij Augustus 2010, p. 69.

²⁰ Snoeven is pochen, opscheppen en dik doen.